

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

Bfv.II.932/2009/7.szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2010. év március hó 18. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

i t é l e t e t :

A halált okozó ittas járművezetés büntette miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Zalaegerszegi Városi Bíróság 5.B.380/2004/45. számú ítéletét és a Zala Megyei Bíróság Bf.16/2006/6. számú végzését megváltoztatja. A terhelt cselekményét ittas járművezetés vétségének (Btk. 188. § (1) bekezdés) minősíti. Ezért őt, mint többszörös visszaesőt, 1 (egy) év börtönbüntetésre és 2 (kettő) év közügyektől eltiltásra ítéli.

Az alapeljárás során felmerült 527.389 (ötszázhuszonhétézer-háromszáznyolcvankilenc) forint bünnügyi költségből 7.000 (hétezer) forint bünnügyi költség a terheltet terheli. Elrendeli a terhelt által bünnügyi költség címén befizetett összegnek a befizetéstől a visszatérítés időpontjáig eltelt időre számított mindenkori törvényes kamatával együtt a terhelt részére történő visszatérítését.

Az első- és másodfokú határozat egyéb rendelkezéseit hatályában fenntartja.

A felülvizsgálat során felmerült 4.150 (négyezer-egyszázötven) forint bünnügyi költséget az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

I. A Zalaegerszegi Városi Bíróság a 2005. november 17. napján megtartott tárgyaláson kihirdetett 5.B.380/2009/45. számú ítéletében a terhelt bűnösségét halált okozó ittas járművezetés büntetésében állapította meg. A terheltet ezért, mint többszörös és különös visszaesőt, 3 év 6 hónapi fegyházbüntetésre és 4 év közügyektől eltiltásra ítélte.

A Zala Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság, a 2006. április 7. napján megtartott nyilvános ülésen meghozott Bf.16/2006/6. számú végzésével a városi bíróság ítéletét helybenhagyta.

A városi bíróság ítéletében rögzített tényállás szerint a terhelt éjjel 23 óra 50 perckor szeszesitaltól befolyásolt állapotban, tompított fényszóróval közlekedett az általa vezetett személygépkocsival kb. 72-84 km/óra sebességgel.

Amikor a terhelt gépjárművével a helységjelző táblát elhagyta, attól 37,7 méterre áttért a menetirány szerinti bal oldalra, ahol fékezése ellenére gépjárműve bal első részével elütötte az úttest menetirány szerinti bal oldalán, a felezővonalától kb. 80 cm-re az úttesten imbolyogva járó, görnyedő testhelyzetben levő a gyalogost, aki a baleset következtében a helyszínen életét vesztette.

Az igazságügyi orvosszakértői vélemény szerint a sértett halálának közvetlen oka a közlekedési baleset során elszenvedett többszörös, durva, az élettel össze nem egyeztethető sérülések okozta polytraumatizációban jelölhető meg.

A sértett sérülései és a bekövetkezett halála, valamint az elszenvedett közlekedési baleset között a közvetlen ok-okozati összefüggés megállapítható.

A sértett sérülései megfelelnek a közlekedési balesetben gyalogosként, személygépkocsival történt ütközés során elszenvedett sérüléseknek.

A helyszínen történő rendőri intézkedés során a terheltnél alkoholfogyasztás gyanúja merült fel, ezért őt vérvétel céljából az intézkedő rendőr az Orvosi Ügyeletre előállította.

A terhelt vérében a cselekmény elkövetésekor az ügybe bevont igazságügyi orvosszakértői vélemény szerint 1,35 ezrelék alkoholkoncentráció volt, mely nála enyhe fokú alkoholos befolyásoltságot eredményezett. Néhai sértett vérében a cselekmény időpontjában az igazságügyi orvosszakértői vélemény szerint 2,77 ezrelék alkoholkoncentráció volt.

A terhelt a cselekmény elkövetésekor gépjárművezetői engedéllyel nem rendelkezett, mivel a járművezetéstől eltiltás végleges hatálya alatt állt.

Az alapügyben hozott határozat szerint a baleset oka az volt, hogy A terhelt cselekményével megszegte a KRESZ 25. § (2) bekezdésében foglaltakat, ezen túlmenően nem tartotta be a KRESZ 4. § (1) bekezdés a) és c) pontjában, valamint a KRESZ 26. § (4) bekezdésében foglalt szabályokat sem.

A megyei bíróság másodfokú végzésében e tényállást megalapozatlansági hibáktól mentesnek találta és felülbírálata során irányadónak tekintette.

II. A bíróság jogerős ügydöntő határozatával szemben a terhelt terjesztett elő felülvizsgálati indítványt. Indítványában nem a bűnössége megállapítását, hanem cselekménye minősítését vitatta. Kifogásolta a szakértői vélemények mikénti értékelését, továbbá azt, hogy a jogerős határozat megállapítása szerint a baleset az út menetirány szerinti bal oldalán következett be. Nem értett egyet azzal a megállapítással, hogy az esetleges menetirány szerinti bal oldalra áttérés ittasságából kifolyólag történt, és kifogásolta annak figyelmen kívül hagyását, hogy a baleset bekövetkeztének közvetlen oka a gyalogos magatartása volt.

A Legfőbb Ügyészség BF.2759/2009. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt részben a törvényben kizártnak, részben viszont alaposnak találta. A Legfőbb Ügyészi álláspont szerint a baleset bekövetkezésének ténybeli körülményei törvényi tilalom folytán nem vizsgálhatók, azonban a jogerős határozatban rögzített tényállásból is téves a következtetés a terhelt büntetőjogi felelősségére. A terheltnek ugyanis lakott területen kívül, éjszaka, korlátozott látási viszonyok között a közvilágítással el nem látott útszakaszon az úttest középvezetékében nem kellett számítani a súlyos fokban ittas, görnyedt testhelyzetű, imbolyogva haladó, sötét ruházatú gyalogos felbukkanására. A KRESZ 25. § (2) bekezdése megsértésének és a baleset bekövetkezésének okozati összefüggése pusztán formális, és a KRESZ 3. § (1) bekezdés c) pontjában szabályozott általános balesetelhárítási kötelezettség esetleges megsértése sem róható fel. Ezért a baleset bekövetkezéséért a terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítására törvénysértően került sor. A terhelt cselekményének helyes minősítése a Btk. 188. § (1) bekezdése szerinti ittas járművezetés vétsége és ennek törvényi büntetési tételkereteire figyelemmel a kiszabott büntetés is törvénysértően súlyos. Indítványozta ezért a minősítés megváltoztatását, a kiszabott szabadságvesztés és közügyektől eltiltás tartamának enyhítését, a szabadságvesztés végrehajtási fokozatának börtönben történő meghatározását és a bűnügyi költséggel kapcsolatos rendelkezés megváltoztatását.

A Legfelsőbb Bíróság nyilvános ülésén a terhelt védője a terhelt indítványában és a Legfőbb Ügyészség átiratában kifejtettekkel egyetértve a terhelti cselekmény minősítése megváltoztatását és a kiszabott büntetés enyhítését kérte.

III. A terhelt felülvizsgálati indítványában foglaltakat a Legfelsőbb Bíróság kizárólag a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjában foglaltak vonatkozásában vizsgálhatta. A Be. 423. § (1) bekezdése értelemben ugyanis a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó. E rendelkezésből kifolyólag nem képezhették felülvizsgálat tárgyát a terhelt felülvizsgálati indítványának azzal kapcsolatos részei, amelyek a közlekedési baleset, a sértett elütésének helye megállapítását kifogásolták. A Legfelsőbb Bíróságnak a jogerős határozatban rögzített tények alapján kellett állást foglalnia abban a kérdésben, hogy a terhelt cselekményének alapítéleti minősítése törvényes-e, illetve, hogy az esetleges törvénysértő minősítés miatt törvénysértő büntetés került-e kiszabásra.

A Legfelsőbb Bíróság e körben - a felülvizsgálati indítvány és a legfőbb ügyészi álláspont elfogadásával - megállapította, hogy a jogerős határozatot hozó bíróságok a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével minősítették a terhelt cselekményét a Btk. 188. § (1) bekezdése helyett a Btk. 188. § (2) bekezdés c) pontja szerint és ebből fakadóan a kiszabott szabadságvesztés büntetés mértéke is törvénysértő, mivel az a törvényesen alkalmazható tételkeretet meghaladja.

A jogerős határozatot hozó bíróságok az ittas járművezetés bűncselekményének a halált okozó minősített esetét a KRESZ 25. § (2) bekezdésében foglaltak megsértésére alapozták, vagyis hogy a terhelt a sértett elütésekor járművével az úttesten nem annak menetirány szerinti jobb oldalán, az út- és forgalmi viszonyok szerint lehetséges mértékben jobbra tartva közlekedett.

Nem a minősített eset megállapítását megalapozóan, hanem elsősorban a büntetés kiszabását befolyásoló körülményként az ítélet a terhelt és a sértett további KRESZ-szabálysértéseire is hivatkozik. Utalt e körben a terhelt által a KRESZ 26. § (4) bekezdésében, míg a sértett által a KRESZ 21. § (3) bekezdés a) pontjában foglaltak megsértésére.

A minősített eset megállapíthatósága szempontjából a jogerős ítélet által figyelembe vett és a Legfelsőbb Bíróság által vizsgált KRESZ-rendelkezések a következők:

A terheltre vonatkozóan

- a KRESZ 25. § (2) bekezdésének első mondata "járművel az úttesten - az előzés és kikerülés esetét kivéve - annak menetirány szerinti jobb oldalán, az út- és forgalmi viszonyok szerint lehetséges mértékben jobbra tartva kell közlekedni."
- a 26. § (4) bekezdése: "A jármű sebességét az (1)-(3) bekezdésben említett sebességhatárokon belül úgy kell megválasztani, hogy a vezető járművét meg tudja állítani az általa belátott távolságon belül és minden olyan akadály előtt, amelyre az adott körülmények között számítani kell."

A sértettet érintően

- a KRESZ 21. § (3) bekezdés a) pontja: "Ha a gyalogosok az úttesten közlekednek, az úttest szélén egy sorban, lakott területen kívül mindig a bal oldalon, a járműforgalommal szemben haladhatnak."
- a 21. § (6) bekezdése szerint: "A gyalogos az úttestre akkor léphet, ha meggyőződött annak veszélytelenségéről, az úttestre váratlanul nem léphet, köteles az úttestre késedelem nélkül átmenni és tartózkodni minden olyan magatartástól, amely a járművek vezetőit megzavarhatja, vagy megtévesztheti."
- a 21. § (8) bekezdése szerint: "A gyalogos olyan helyen, ahol a járművekkel szemben elsőbbsége nincs, mielőtt az úttestre lép, köteles meggyőződni arról, hogy áthaladásával a járműforgalmat nem zavarja. Nem léphet az úttestre, ha a jármű olyan közel van, hogy annak zavarása nélkül az úttesten átmenni nem tud."

A jogerős ítélet adós a terhelt és a sértett KRESZ-szabálysértéseinek egybevetett értékelésével, a terhelt szabályszegése és a bekövetkezett eredmény közötti oki kapcsolat, valamint a terhelt bűnösségének - ezen belül is elsősorban gondatlanságának - elemzésével. Ez pedig a baleseti veszélyhelyzet kialakulása szempontjából is jelentőséggel bír.

A terhelt menetirány szerinti bal oldalra történő szabályellenes áttérése a büntetőjogi összefüggéseket tekintve a bűnösség megállapításához alapot nem nyújt. Ebben a körben ugyanis nem maradhat el annak a vizsgálata, hogy a terhelt közlekedési szabályszegése során gondatlanságot - Btk. 14. § (1) bekezdése - tanúsított-e: kellő körültekinzés, figyelem tanúsítása mellett számolhatott-e azzal a következménnyel, amivel magatartása járt, számolnia kellett-e azzal, hogy a felezővonal átlépése miatt egy, a sötét országút közepén - a KRESZ előírásait többszörösen megszegve - imbolygó gyalogost (egyáltalán egy gyalogost) elgázolhat. A gondatlanság körébe eső elvárhatósághoz kapcsolódóan reális követelmény-e egy ilyen váratlan, rendkívüli és szabályellenes helyzet előrelátása.

A Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint a baleset körülményeit egybevetve a terheltnek a felezővonal átlépésekor, az út közepén haladó gyalogosra nem kellett számítani. A legnagyobb gondosság és óvatosság mellett is csak járműforgalomra számíthatott, mert az országút egyik sávjában, különösen a sáv belső részén mintegy 80 cm-re a felezővonalától, szabályosan csak kivilágított járművek haladhatnak. Olyan tényezővel, amely szabályos közlekedési viszonyok között nem fordulhat elő, előrelátó módon számolni nem kell és nem is lehet. Ha a járművezetőnek számolnia kellene minden nem várható, sőt jogszerű körülmények között kizárt akadály felbukkanásával, és e tekintetben őt az előrelátás elmulasztása kapcsán büntetőjogi felelősség terhelné, a járművek haladási sebességét olymértékben kellene csökkenteni, hogy a nem várható akadályok előtt mindig és minden helyzetben meg tudjanak állni. Ez természetesen a járműforgalom ellehetetlenülésével járna.

Büntetőjogilag csak olyan következményekért felel a közlekedési szabálysértéssel haladó járművezető, amely következménnyel - a szabálysértés következményeként - kellő körültekintés és figyelem tanúsítása mellett reálisan számolnia kell. Csak az előreláthatóság ilyen lehetősége alapoz meg gondatlan bűnösséget.

A terhelt ezért az országút felezővonalán történő áthaladása során előidézett halálos balesetért büntetőjogilag felelőssé nem tehető.

A terhelt közlekedési szabályszegése és a sértett halála közötti felróható - a büntetőjogi felelősséget megalapozó - oki összefüggés hiányában anyagi jogsértésként jelentkezik a terhelt ittas járművezetésének ténye. A terhelt enyhe fokban volt ittas, ám észlelési és cselekvési késedelem nélkül fékezett a sértett megpillantásakor. Nincs alap tehát olyan következtetésre, hogy ittassága miatt lépte át a felezővonalat. Számos eseti döntésből kitűnően töretlennek tekinthető az a bírói gyakorlat, amely szerint a súlyosabb minősítés megállapításának csak akkor van törvényi alapja, ha az ittassága miatt befolyásolt járművezető a meghatározott eredmények valamelyikét a büntetőjog által felróható módon okozza. Ezért okozati összefüggésnek kell lennie a járművezetői magatartás és az eredmény között (BH.2003.351.).

A Btk. 188. § (2) bekezdés a)-d) pontjaiban szereplő minősített esetek valamelyike akkor állapítható meg, ha a súlyos következmények, így a halál bekövetkezése okozati összefüggésben áll a jármű szeszesitaltól befolyásolt állapotban való vezetésével. Ezen okozati kapcsolatot valamely közlekedési szabály megszegése közvetíti, amely a súlyosabb következmény közvetlen okának tekintendő. Az ittasság ilyen esetben ezzel a speciális KRESZ-szabályszegéssel van kapcsolatban (BH.2004.349., BH.2008.7.). Hasonló okfejtéseket tartalmaznak a BH.1995.689., BH.2001.54., illetve BH.2006.385. számon közzétett döntések is.).

A Legfelsőbb Bíróság a kifejtettek alapján megállapította, hogy a jogerős határozat a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt büntetőjogi felelősségét a sértett halálának bekövetkezésében, és ezért tévesen minősítette a cselekményt a Btk. 188. § (2) bekezdés c) pontja szerint. A terhelt cselekményének törvényes minősítése a Btk. 188. § (1) bekezdésébe ütköző ittas járművezetés vétsége, amelynek büntetési tétele 1 évig terjedő szabadságvesztés, mely büntetési tartam a terhelt többszörös visszaesői minőségére tekintettel is csak 1 év 6 hónapi szabadságvesztésig emelkedik a Btk. 97. § (1) bekezdése értelmében. Ehhez képest a jogerős ítéletben meghatározott 3 év 6 hónapi fegyházbüntetés kiszabása is törvénysértő.

Az anyagi jogszabálysértéseket a Legfelsőbb Bíróság a Be. 427. § (1) bekezdés b) pontja értelmében korrigálta; a jogerős ítéletet megváltoztatta, a terhelt cselekményét a kifejtettek szerint a törvénynek megfelelően megváltoztatta, büntetését az ennek megfelelő törvényes keretek közé enyhítette. A büntetés mértéke meghatározásakor a Legfelsőbb Bíróság tekintettel volt a terhelt kiemelkedően kedvezőtlen közlekedési előéletére és ismételt KRESZ-szabályszegéseire, amire is tekintettel a terhelt főbüntetését a különös részbeni keretek között, de az ottani maximumban határozta meg. Az enyhített szabadságvesztési tartam mellett immár a Btk. 42. § (3) bekezdése nem alkalmazható, ezért a szabadságvesztés végrehajtási fokozata a Btk. 43. § b) pontja szerint börtön. A Legfelsőbb Bíróság a főbüntetés tartamához igazodóan a közügyektől eltiltás mellékbüntetés tartamát is megfelelően enyhítette.

A Legfelsőbb Bíróság álláspontjához képest a Be. 338. § (2) bekezdése értelmében a terhelt kizárólag a vérvétellel kapcsolatban felmerült bűnügyi költség megfizetésére kötelezhető, ezért a Legfelsőbb Bíróság ezt meghaladóan a bűnügyi költséget a Be. 339. § (1) bekezdése értelmében az államra terhelte és a terhelt által esetlegesen ezt meghaladóan teljesített bűnügyi költség, és annak kamatai visszatérítéséről rendelkezett.

A végzés elleni fellebbezést a Be. 3. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontja zárja ki. A Be. 418. § (3) bekezdése alapján minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt. A Be. 421. §-ának (3) bekezdése rögzíti, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Legfelsőbb Bíróság mellőzheti.

Budapest, 2010. március 18.

*Dr. Schäfer Annamária s.k. a tanács elnöke, Dr. Kiss Sándor s.k.
előadó bíró, Dr. Csere Katalin s.k. bíró*

A kiadmány hiteléül:

*bírósági ügyintéző
Kné*